

Efekty działalności Małopolskiego Stowarzyszenia Doradztwa Rolniczego na rzecz rozwoju przedsiębiorczości wiejskiej i integracji polskiego rolnictwa z Unią Europejską

Józef Kania

Referat na konferencję z okazji Jubileuszu 30-lecia MSDR
Kraków 21.09.2023r.

Plan prezentacji

1. Wprowadzenie
2. Seminaria promujące AR w Krakowie
3. Projekty edukacyjne i badawcze oraz źródła ich finansowania
4. Konferencje i seminaria tematyczne
5. Szkolenia i kursy
6. Wyjazdy i wizyty studyjne
7. Publikacje książkowe, poradniki i broszury
8. Plany strategicznego rozwoju gmin
9. Giełdy agroturystyczne
10. Podsumowanie
11. Krótki film "Pamiętka fotograficzna z historii MSDR"

Motto

*”Naukowcy kreują wiedzę,
Doradcy przekazują ją rolnikom,
a Rolnicy wykorzystują ją w praktyce”*

To proste stwierdzenie jest jednym
z **paradygmatów transferu wiedzy rolniczej.**
Czy istnieje jednak potrzeba doskonalenia tego systemu?

Luka w transferze wiedzy

Transfer przepływu wiedzy jest głównym problemem w doskonaleniu praktyk rolniczych, produkcyjnych, środowiskowych, doradczych i innych.

Pomiędzy wiedzą tworzoną przez naukowców a praktyką rolniczą, istnieje duża luka.

Przyczyny istnienia tej luki przypisuje się głównie **pracownikom naukowym**, którzy często swoje zainteresowania, czas i wysiłek koncentrują na tworzeniu wiedzy, publikacji swoich wyników badań w czasopismach wysoko punktowanych, a nie na ich upowszechnianiu.

To powoduje główną barierę w dyfuzji wyników badań do doradców, menedżerów, i producentów.

Luka w transferze wiedzy

Inni autorzy **przyczyny** tej luki upatrują wśród przedstawicieli **praktyki rolniczej**. Zaliczają do nich **konserwatyzm i nieufność** do wdrożenia nowej wiedzy, **niskie kompetencje i słabą percepcję**.

Istnienie luki w procesie transferu wiedzy od nauki do praktyki rolniczej powoduje, że olbrzymia wiedza generowana przez naukowców **nie trafia, bądź trafia ale z dużym opóźnieniem, do ostatecznych jej beneficjentów czyli rolników**.

Jak zatem udoskonalić system przepływu wiedzy i informacji?;

- przesłanka dla MSDR!

Seminaria terenowe promujące pracowników naukowych i AR w Krakowie w regionie jej oddziaływania (1993-1995)

Tematyka	Wydział	Rok/ Miejsce	Liczba pracowników AR	Liczba uczestników seminarium*
Rola usług mechanizacyjnych w rolnictwie pld-wsch. Polski	Techniki i Energetyki Rolnictwa	1993 ODR Bielsko-Biała	17	57
Ekonomika gospodarstwa domowego i przetwórstwo żywności	Technologii Żywności	1993 ODR Karniowice	17	137
Postęp biologiczny, techniczny i technologiczny w produkcji zwierzęcej	Zootechniki	1994 ODR Częstochowa	16	82
Możliwości wykorzyst. badań Wydz. Rol. AR w doskonaleniu prod. roślinnej w Polsce pld.-wsch.	Rolniczy	1994 ODR Boguchwała	23	97

Seminaria terenowe promujące pracowników naukowych i AR w Krakowie w regionie jej oddziaływania (1993-1995)

Tematyka	Wydział	Rok/ Miejsce	Liczba pracowników AR	Liczba uczestników seminarium*
Możliwości wykorzyst. badań naukowych z zakresu ekonomiki rol. i usług na wsi pld.-wsch. Polski	Ekonomiki Produkcji i Obrotu Rolnego w Rzeszowie	1994 ODR Korytniki	19	91
Modyfikacje technologii upraw w produkcji ogrodniczej w aktualnych warunkach ekonomicznych	Ogrodniczy	1994 ODR Nawojowa	23	107
Inżynieria i ochrona środowiska w terenach wiejskich	Inżynierii Środowiska i Geodezji	1995 ODR Modliszewice	23	127
Ogółem liczba uczestników:			138 AR	836

Projekty edukacyjne i badawcze oraz źródła ich finansowania

- Liczba projektów – 43, w tym o tematyce:
 - przedsiębiorczości – 18,
 - integracji polskiego rolnictwa – 16,
 - innej – 9.
- Programy:
 - PHARE,
 - Rapid, Struder 2, INRED, PAOW,
 - SAPARD,
 - SPO-Rol. 2004-2006,
 - PROW 2004-2006, 2007-2013 i 2014-2020 i inne.

Instytucje zarządzające projektami – źródła finansowania projektów

- FAPA,
- MRiGŻ,
- Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności,
- NBP – Program Edukacji Ekonomicznej,
- Komitet Integracji Europejskiej,
- Ministerstwo Spraw Zagranicznych,
- Fundusz Współpracy,
- Urzędy Marszałkowskie,
- Wojewódzkie Urzędy Pracy,
- KSOW i inne.

Partnerzy konsorcjów w projektach

- ODR-y, CDR, izby rolnicze, uczelnie wyższe, instytuty badawcze, średnie szkoły ogólne i rolnicze, firmy konsultingowe i NGOs,
- Centra Doradztwa Rolniczego w Danii (DAAS), Holandii (DLV), Irlandii (Teagasc) i Wielkiej Brytanii (ADAS),
- Bawarska Izba Rolnicza,
- Uniwersytet w Newcastle upon Tyne,
- Uniwersytet Cranfield,
- SAC w Aberdeen,
- Słowacki Uniwersytet Rolniczy w Nitrze,
- Stanowy Uniwersytet Purdue, Indiana i inne.

Efekty zrealizowanych projektów

- Liczba beneficjentów ogółem: **44 314**, w tym:
 - rolnicy – 33 423,
 - uczniowie – 3 576,
 - doradcy – 1 233,
 - osoby bezrobotne – 703,
 - nauczyciele – 542,
 - liderzy wiejscy – 150,
 - grupy mieszane – 4 687.

Efekty zrealizowanych projektów cd.

- Publikacje książkowe – 25 810 egz.
- Materiały edukacyjne – 19 955 egz.
- Liczba szkoleń w projektach – 1 130.
- Liczba kursów certyfikowanych – 55.
- Liczba opracowanych planów biznesu – 66.
- Liczba opracowanych wniosków o dopłaty bezpośrednie – 97 212.

Przykłady projektów i liczba ich beneficjentów

- Wdrażanie programu SAPARD: Cykl konferencji 2-dniowych w 16 województwach; 2003 r. – **1 854 beneficjentów**.
- Młodzież promotorem i doradcą – jak korzystać z możliwości, które tworzy Unia Europejska; 2004 r. – **2 217 uczniów**.
- Agroturystyka i usługi towarzyszące; 14-dniowe kursy szkoleniowe na poziomie podst., zaawansowanym i specjalist.; 2005 r. – **762 rolników**.
- Wsparcie doradztwa rolniczego na obszarze woj. małopolskiego; 2005 r. – 88 093 wniosków o dopłaty bezp., 9 119 wniosków o pozostałe dopłaty.

Przykłady projektów i liczba beneficjentów cd.

- Konieczność przestrzegania zasad wzajemnej zgodności jako niezbędny warunek uzyskiwania dopłat bezp.; 2010-2012 – **5 050 rolników**.
- Szkolenia w zakresie *cross-compliance* w woj. małopolskim; 2013-2014 – **3 418 rolników**.
- Szkolenia w zakresie stosowania środków ochrony roślin z uwzględnieniem zasad integrowanej ochrony w woj. małopolskim; 2014-2015 – **6 472 rolników**.
- Rozwój organizacji pozarządowych poprzez zwiększanie możliwości pozyskiwania środ. finans. i zacieśnianie współpracy z sektorem publicznym i prywatnym; 2019 r. – **75 liderów wiejskich**.

Konferencje i seminaria tematyczne

- Liczba konferencji ogółem: **39**, w tym:
 - naukowe – 12, - popularno-naukowe – 27,
 - krajowe – 26, - regionalne – 13,
 - dot. integracji rolnictwa – 13,
 - dot. przedsiębiorczości – 8.
- Liczba uczestników ogółem – **4 326 osób..**
- Średnia liczba uczestników na 1 konferencję – 118 osób.

Partnerzy organizowanych konferencji

- Zakład Doradztwa Rolniczego/Zakład Rozwoju Obszarów Wiejskich i Doradztwa,
- Katedra Ekonomii i Gospodarki Żywnościowej,
- Katedra Zarządzania i Ekonomii Przedsiębiorstw,
- Katedra Statystyki i Polityki Społecznej,
- Europejskie Centrum Badawcze Drobnych Gospodarstw Rolnych,
- Katedra Pszczelnictwa,
- IRWIR PAN, CDR, ODR-y i inni.

Przykłady podejmowanej tematyki na konferencjach MSDR

- Alternatywne źródła dochodu ludności wiejskiej; Trzcinica 1994 r.
- Rola doradztwa w rozwoju przedsiębiorczości na wsi; Ustroń 1995 r.
- Rola doradztwa w gospodarce rynkowej w aspekcie dostosowania się polskiego rolnictwa do wymogów UE; Kamienica 1995 r.
- Systemy wiedzy rolniczej i informacji u progu XXI w.; Częstochowa 1998 r.
- Przyszłość doradztwa rolniczego w Polsce; Kraków 2004 r.
- Instytucje w procesie przemian strukturalnych i społeczno-ekonomicznych na polskiej wsi i w rolnictwie w świetle wsparcia UE; Kraków 2012 r.

Seminaria tematyczne

- Liczba seminariów ogółem – **28**
- Liczba uczestników – **1 714**, w tym:
 - doradcy – 339,
 - doradcy i rolnicy – 352,
 - doradcy, rolnicy i nauczyciele szkół średnich – 168,
 - doradcy, nauczyciele szkół średnich oraz uczelni wyższych – 660,
 - inne grupy mieszane – 195.

Przykłady seminariów

- „Rola i znaczenie doradztwa rolniczego jako dziedziny wiedzy stosowanej”; Kraków 1997 r. z udziałem prof. A. van den Ban i promocją jego podręcznika „Doradztwo rolnicze”;

Uczestnicy – nauczyciele akademicki i doradcy z 8 uczelni rolniczych i 24 ODR-ów.

- 14. ESEE pt. „Rola doradztwa rolniczego wobec globalizacji problemów wsi i rolnictwa”; Kraków, 1999 r.;

Uczestnicy – 98 specjalistów w zakresie doradztwa rolniczego z 23 krajów świata.

Memorandum z 14.ESEE

Kraków 1997

W związku z planowaną integracją Polski z UE na szczególną uwagę zasługują wnioski wypływające z tego seminarium w odniesieniu do obecnej sytuacji w Polsce. Trwający proces dostosowawczy w rolnictwie wobec nowych potrzeb i wyzwań gospodarki rynkowej jest wyraźnie widoczny w całej Europie i USA. To dostosowywanie się trwać będzie nadal, ze względu na politykę UE, jak i naciski ze strony WTO. Przystąpienie Polski do UE stworzy dla polskiego rolnictwa znaczące możliwości rozwoju, szczególnie w pierwszych latach po jej przyjęciu do Wspólnoty. Jednak w miarę jak Polska zmuszona będzie do dostosowania się do wymogów UE, wzrastać będą także koszty tychże dostosowań, a nacisk na restrukturyzację i modernizację rolnictwa będzie się nasilał (...),

Memorandum z 14.ESEE

Kraków 1997, cd.

Zakres pomocy jaki rolnicy otrzymają aby być konkurencyjni, będzie kluczowym czynnikiem wpływającym na końcowy efekt. Konkurencyjność tę należy postrzegać jednak w szerszym kontekście, tzn. rozwoju obszarów wiejskich, a nie tylko rozwoju gospodarstw towarowych. W odniesieniu do doradztwa wyraźnie widać, że istnieje wiele jego modeli na świecie (...). Tradycyjne podejście doradztwa będzie konieczne (...). Konieczna będzie pomoc państwa w zakresie rozwoju doradztwa technologicznego i ekonomicznego oraz dobrego systemu informacji na temat wymogów UE (...). Polska powinna krytycznie ocenić procesy dostosowawcze w innych krajach, a także określić najdogodniejszą strukturę gospodarstw i rolę doradztwa rolniczego, zanim zdecyduje się na zastosowanie określonej strategii rozwoju.

Szkolenia

(1994-2004)

- Liczba szkoleń – **12**,
w tym 10 z zakresu przedsiębiorczości i integracji
polskiego rolnictwa z UE.
- Liczba osób przeszkolonych – **1 154**, w tym:
 - doradcy – 537,
 - rolnicy – 72,
 - doradcy i rolnicy – 474,
 - pracownicy ARiMR – 71.

Kursy szkoleniowe (1993-2014)

- Liczba kursów – **26** (22 dotyczyły przedsiębiorczości).
- Liczba uczestników – **1 455**, w tym:
 - menedżerowie, doradcy i kierownicy gospodarstw – 511,
 - nauczyciele, doradcy i nauczyciele akademicy – 273,
 - doradcy – 180,
 - menedżerowie – 132,
 - kierowcy-konwojenci – 204,
 - leśnicy – 42,
 - inne grupy mieszane – 113.

Przykłady tematyki kursów szkoleniowych

- Marketing rolniczy z podstawami gospodarki rynkowej.
- Zarządzanie operacyjne i strategiczne firmą.
- Zarządzanie finansowe małą firmą.
- Zarządzanie marketingowe firmą nasienną.
- Przedsiębiorczość w agrobiznesie, czyli jak podejmować, prowadzić i rozwijać działalność gosp. na własny rachunek.
- Przywództwo w rozwoju obszarów wiejskich.
- Zarządzanie organizacją doradczą.

Efekty jakościowe kursów szkoleniowych

- Kursy certyfikowane (3-10 dniowe).
- Wysoka jakość szkolenia realizowana głównie przez wykładowców z USA (Purdue, Land O'Lakes) i WB.
- Nowoczesne techniki i metody stosowane w trakcie prowadzonych zajęć dydaktycznych.
- Pozyskanie znakomitych materiałów szkoleniowych.
- Laboratorium komputerowe (12) dla Wydziału Rolniczego/WR-E.
- Wprowadzanie nowych przedmiotów ekonomicznych do programów nauczania na Wydziale Rolniczym/WR-E

Wyjazdy i wizyty studyjne

- Wyjazdy ogółem – **36** / Uczestnicy – **860 osób**,
w tym tematyczne, studyjne krajowe i zagraniczne – **17** / **707 osób**:
 - doradcy, nauczyciele i rolnicy – 203,
 - doradcy rolni – 139,
 - nauczyciele akademicy i nauczyciele szkół średnich – 139,
 - doradcy i nauczyciele akademicy – 126,
 - doradcy i rolnicy – 100.
- Wizyty w Polsce gości zagranicznych – **19** / Uczestnicy **153 osoby**.

Wizyta u Ojca Świętego JPPII i w FAO 1998 r.

*„O zachowanie
i doskonalenie państwowej
służby doradztwa rolniczego
w Polsce w działaniach na
rzecz rolników i mieszkańców
wsi” wobec zamiaru
prywatyzacji i komercjalizacji
usług doradczych przez
ówczesny rząd RP.*

Przesłanie Jego Świątobliwości JP II Watykan, 05.09.1998 r.

„Witam pielgrzymów z Polski. Chciałem naprzód pozdrowić serdecznie pracowników AR z Krakowa oraz dyrektorów ODR z całej Polski”.

Jakże wymowne i trafne było przesłanie Jego Świątobliwości:

„Niechże rolnictwo polskie wyjdzie z wielokrotnego zagrożenia i przestanie być skazane tylko na walkę o przetrwanie. Niech doznaje wszechstronnej pomocy ze strony państwa (...). Potrzeba zaangażowania wielu środowisk, aby mozolna praca ludzi ziemi była społecznie dowartościowana i by nieustannie dokonywał się materialny i duchowy rozwój wsi. W tym wspólnym dziele niezbędny jest również udział uczonych i doradców w wielu dziedzinach. Cieszę się, że Stowarzyszenie Doradztwa Rolniczego podejmuje to zadanie. Nieście wytrwale pomoc polskiej wsi. Wam tu obecnym, wszystkim wspomagającym rolnictwo i samym rolnikom w Polsce z serca błogosławię. Szczęść Boże wszystkim”.

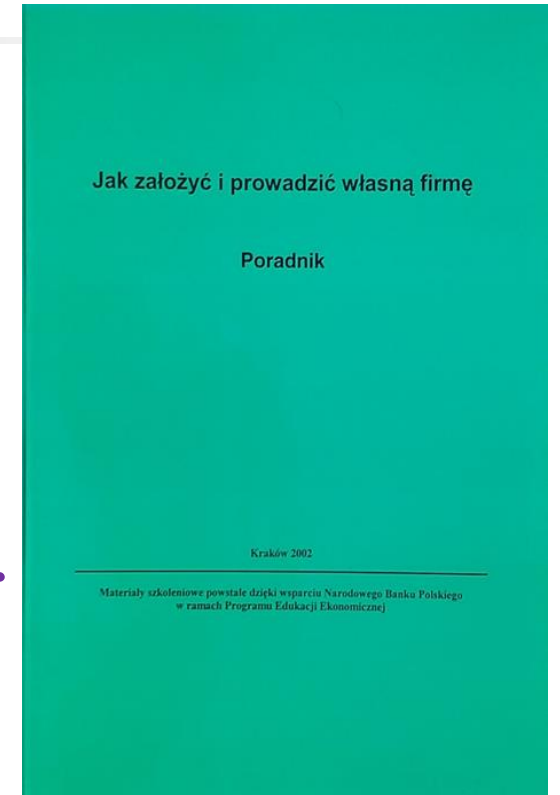
Seminarium w siedzibie Organizacji ds. Wyżywienia i Rolnictwa (FAO); 1998 r.

- „Systemy doradztwa rolniczego i nauczanie doradztwa – trendy światowe oraz nowe wyzwania w zmieniającym się rolnictwie i obszarach wiejskich”.
- Rekomendacja ekspertów FAO dla Polski: *utrzymanie państwowej służby doradczej, finansowanej w pełni z budżetu państwa na najbliższe 5-10 lat.*

Uzasadnienie: konieczność wspomaganie procesu dostosowań polskiego rolnictwa do wymogów UE w okresie transformacji.

Publikacje książkowe, poradniki i broszury

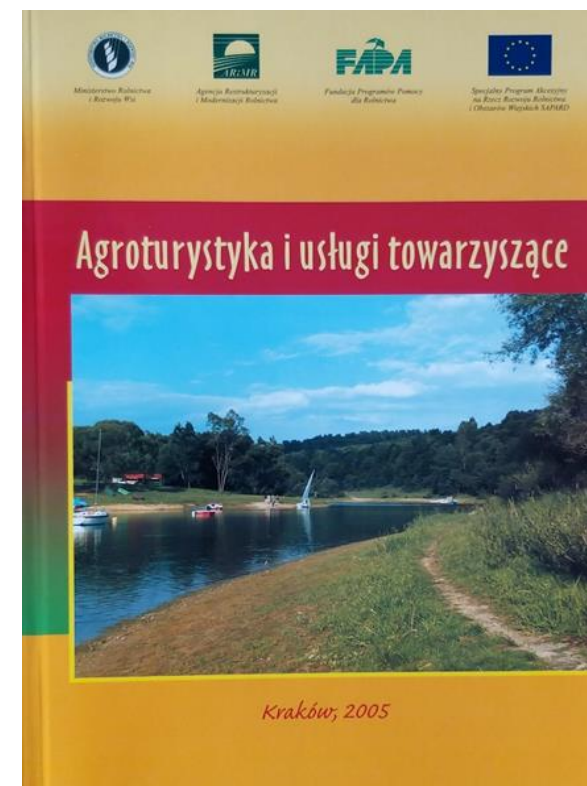
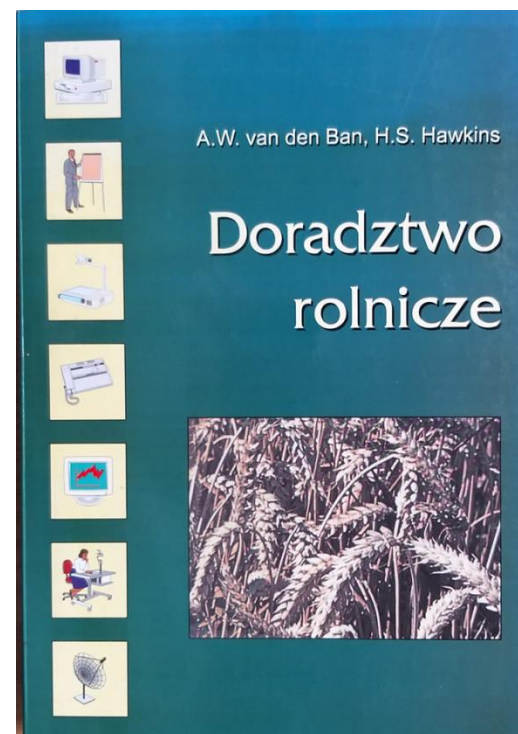
- MSDR wydało **57** publikacji, w tym:
 - 17 pozycji książkowych,
 - 13 poradników i przewodników,
 - 27 broszur tematycznych w liczbie 92 175 egz.
- Problematyka przedsiębiorczości – 35% pozycji.
- Problematyka integracji – 26% pozycji.

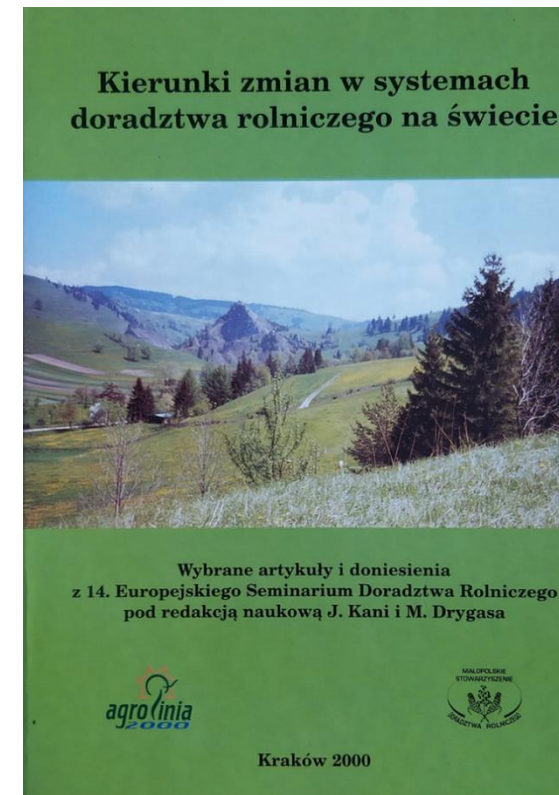
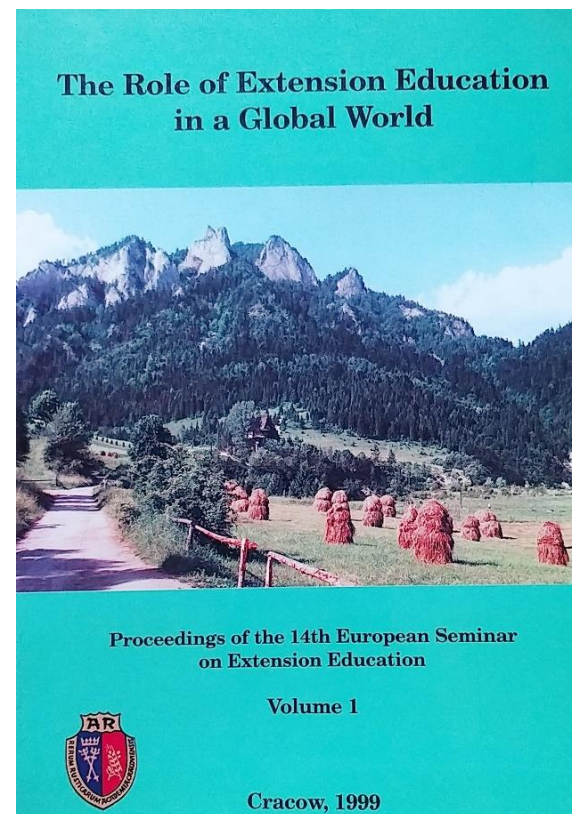
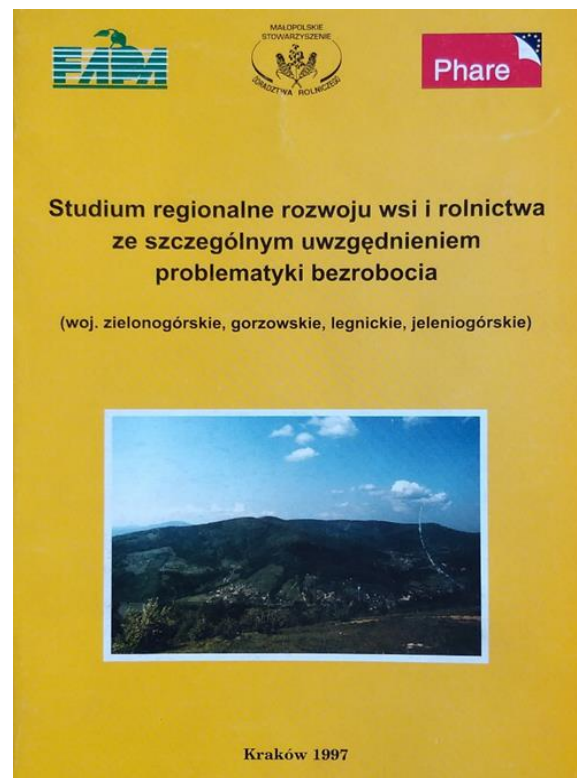
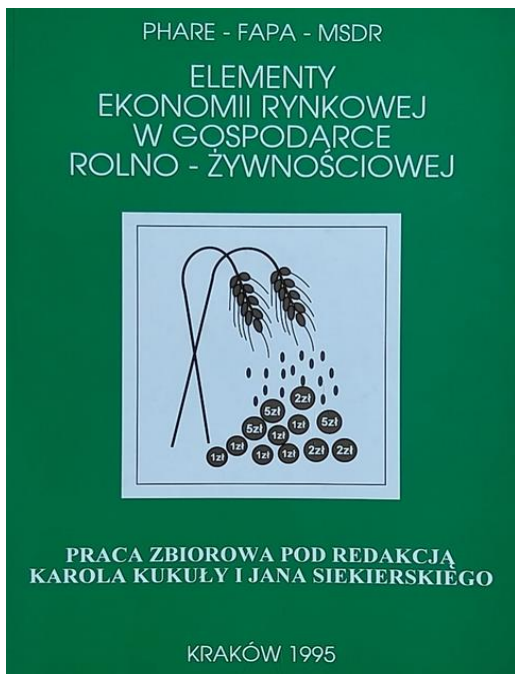
Przykłady publikacji MSDR

**1995 i 1996 r.
2 x 1025 egz.**

Przykłady publikacji MSDR

Przykłady publikacji MSDR

- Dwusemestralne studia podyplomowe pt.:
”Studium wiedzy o Unii Europejskiej Agro-Unia”,
realizowane przez ZDR na WR-E AR/UR w Krakowie:
 - promocja studiów przez MSDR w ”WiD”,
 - efekty – 14 edycji i ponad 732 absolwentów.
- ”Wieś i Doradztwo” – kwartalnik red. i wyd. od 1995 r.:
 - 96 nr – ponad 1000 art.,
 - dostępny w pdf na stronie: www.msdr.edu.pl

Wydania specjalne „Wieś i Doradztwo” 2000 r.

- 1/21 - Integracja Polski ze strukturami gospodarczymi krajów UE
- Program operacyjny SAPARD dla Polski (11 art.).
- 2/22 - Gospodarka zasobami przyrody w Polsce w aspekcie integracji z UE (10 art.).
- 3/23 - Przemiany strukturalne i rynkowe w rolnictwie polskim w aspekcie integracji z UE (10 art.).
- 4/24 - Aktywizacja gospodarcza terenów wiejskich (6 art.).

Plany strategicznego rozwoju gmin

- 1997 r. – Łodygowice.
- 1998 r. – Lipnica Murowana, Szczurowa, Tuchów.
- 1999 r. – powiat bielski, Borzęcin, Drwinia, Kłomnice, Kunów, Lanckorona, Łękawica, Podegrodzie, Porąbka, Stryszów, Świątyniki Górne, Wilamowice, Zarzecze.
- 2000 r. – Iłów, Ostrowiec Świętokrzyski, Szczekociny.
- 2004 r. – Przeciszów.
- 2005 r. – Szczurowa.
- 2015 r. – Kłomnice.

Giełdy agroturystyczne

1998-2008

główny organizator

11 giełd agroturystycznych

2009-2019

współorganizator z CKU URK

11 giełd agroturystycznych

Liczba wystawców (24-120)

Liczba zwiedzających dwudniową giełdę
(od **kilkaset do kilka tysięcy osób**)

Podsumowanie

- Uzyskane efekty działalności MSDR były możliwe do osiągnięcia dzięki wszechstronnej personalizacji współpracy pracowników nauki, doradztwa, administracji rolnej, banków spółdzielczych i instytucji okołorolniczych z rolnikami i przedsiębiorcami na szczeblu krajowym i regionalnym.
- Czynnikiem sprzyjającym osiągnięciu tych efektów i jednoczesnym zbliżeniu nauki do doradztwa i praktyki rolniczej były granty edukacyjne krajowe i zagraniczne finansowane z różnych źródeł, a zwłaszcza z Fundacji Mellona, ze środków przedakcesyjnych i akcesyjnych UE oraz umiejętność ich pozyskania.

Podsumowanie

- Zarząd i Rada Stowarzyszenia pragnie wyrazić słowa podziękowania **Wszystkim Osobom** które brały udział w realizacji różnorodnych projektów, operacji i działań za współpracę, życzliwość, dobre rady i wszelką pomoc w urzeczywistnianiu szczytnych celów związanych z rozwojem rolnictwa, przedsiębiorczości rolniczej i pozarolniczej, integracji polskiego rolnictwa z Unią Europejską, z transferem wiedzy oraz współpracą nauki z doradztwem i praktyką gospodarczą.

Wszystkim Wam bardzo dziękujemy!

Efekty działalności MSDR na rzecz rozwoju
przedsiębiorczości wiejskiej i integracji polskiego
rolnictwa z UE

Bardzo dziękuję za uwagę!

i jeszcze krótki film
"Pamiętka fotograficzna z historii MSDR"

Józef Kania
jozef.kania@urk.edu.pl

Efekty działalności MSDR na rzecz rozwoju
przedsiębiorczości wiejskiej i integracji polskiego
rolnictwa z UE

Bardzo dziękuję za uwagę!

i jeszcze krótki film
"Pamiętka fotograficzna z historii MSDR"

Józef Kania
jozef.kania@urk.edu.pl